

Persbericht

16 januari 2020

Historisch recordaantal bezoekers in de KMSKB in 2019: meer dan 1 miljoen bezoekers

De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB) ontvingen 1.091.280 bezoekers in 2019, een historisch record. Het is de allereerste keer in bijna 220 jaar tijd – sinds de oprichting van het museum door Napoleon Bonaparte in 1801 – dat zo'n indrukwekkend cijfer werd opgetekend.

Dit uitzonderlijke succes is te danken aan de vernieuwde voorstelling van de collecties (Bruegel, Hollandse School, Magritte Museum). Deze projecten waren in 2019 extra zichtbaar, mede dankzij de groeiende reputatie van Brussel als toeristische trekpleister.

Het is eveneens het resultaat van de unieke tijdelijke tentoonstellingen *Wim Delvoye* en *Dalí & Magritte*, alsook van het ruime aanbod aan activiteiten.

© Ph. Van Gelooven

Evolutie van de bezoekersaantallen sinds 2007

2007:	423.310 bezoekers	2014:	682.130 bezoekers
2008:	461.908 bezoekers	2015:	767.355 bezoekers
2009:	615.085 bezoekers	2016:	497.525 bezoekers
2010:	641.174 bezoekers	2017:	664.221 bezoekers
2011:	567.768 bezoekers	2018:	680.089 bezoekers
2012:	540.830 bezoekers	2019:	1.091.280 bezoekers
2013:	662.434 bezoekers		

Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Een recordaantal bezoekers

Het bezoekerscijfers van de KMSKB kende het voorbije jaar – met **1.091.280 bezoekers** – een **groei van 60,46%** ten opzichte van 2018 (680.089 bezoekers); en zelfs een groei van **157,49%** t.o.v. 2007. De drempel van een miljoen bezoekers werd in 1995 al een eerste keer bereikt met 1.044.114 bezoekers [toen de toegang tot de KMSKB nog gratis was]¹. Met het cijfer van 2019 is dat record nu overtroffen.

Deze bezoekerscijfers zijn gebaseerd op de verkoopcijfers [van de ticketing]. Het cijfer omvat dus niet: de bezoekers van de inkomhal [Forum] van de KMSKB, waartoe de toegang gratis is; de klanten van de museumwinkels [Museum Shop en Magritte Shop]; de klanten van het Museumcafé [Tabl'O]. Ook de bezoekers van KMSKB-tentoonstellingen die extra muros werden georganiseerd, worden niet meegeteld:

- **Theodoor Van Loon, een Caravaggist tussen Rome en Brussel** [Bozar, 10.10.2018 > 13.01.2019; Musée national d'histoire et d'art Luxembourg, 15.02.2019 - 26.05.2019]
- **Frans Hals, Family Portraits** [Toledo Museum of Art [VS, Ohio], 13.10.2018 > 06.01.2019, Fondation Custodia, 08.06.2019 > 25.08.2019]
- **Fernand Khnopff, Le maître de l'énigme** [Petit Palais, Parijs, 11.12.2018 > 17.03.2019]
- **Magritte & Dalí** [Dalí Museum [VS, Florida] 15.12.2018-19.05.2019]
- **Bernard Van Orley, Brussel en de Renaissance** [Bozar, 20.02.2019 > 26.05.2019]

2019 is dus een heel bijzonder jaar geweest. Dit uitzonderlijke succes is te danken aan de vernieuwde voorstelling van de collecties [Bruegel, Hollandse School, Magritte Museum]. Deze projecten waren in 2019 extra zichtbaar, mede dankzij de groeiende reputatie van Brussel als toeristische trekpleister.

Het is eveneens het resultaat van de unieke tijdelijke tentoonstellingen *Wim Delvoye* en *Dalí & Magritte*, alsook van het ruime aanbod aan activiteiten.

¹ Het laatste recordjaar dateert uit een periode waar de KMSKB volledig gratis toegankelijk waren. In 1997, toen de politieke autoriteit besloot toegangstarieven in te voeren, daalde het aantal bezoekers tot 448.714.

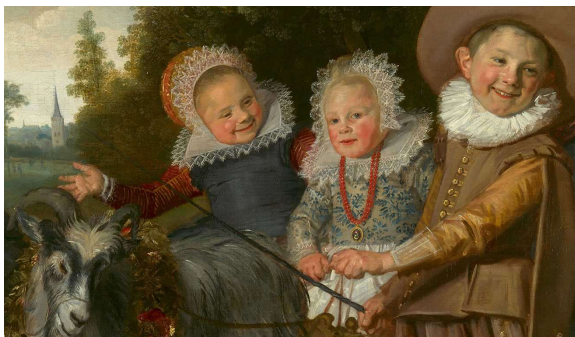

1. De vernieuwde voorstelling van de collecties

Verscheidende belangrijke projecten hebben de vaste collecties van de KMSKB in 2019 in de kijker gezet:

De heropening van de permanente collectie 'Hollandse School'

Na de langverwachte renovatie (sinds 2005) van de Hollandse School zalen, heropende het museum op 1 februari 2019 negen zalen met de uitzonderlijke collectie 17e-eeuwse Nederlandse kunst.

De gerenoveerde vleugel herbergt meer dan 100 portretten, landschappen, genretaferelen en stilleven en biedt een uitgebreid panorama van deze fascinerende artistieke periode. De museumverzameling Hollandse kunst uit deze periode – die in totaal 320 werken telt – is de belangrijkste in België, zowel kwalitatief als kwantitatief, en één van de

mooiste collecties in Europa. Naast Rembrandt, wiens 350ste sterfdag in 2019 werd gevierd, biedt deze afdeling de gelegenheid om de Nederlandse 17de eeuw te herontdekken met werken van Frans Hals, Nicolaes Maes, Abraham Bloemaert, Jan van Goyen, Jacob van Ruisdael en Pieter de Hooch.

Tegelijkertijd hebben twee tijdelijke tentoonstellingen het artistieke talent van Nederland verder in de kijker gezet: de familieportretten geschilderd door *Frans Hals*, en een kabinet met prachtige 18de-eeuwse tekeningen.

Met de steun van de PACCAR FOUNDATION, de Nederlandse Ambassade in Brussel en de Regie der Gebouwen

De renovatie van de Bruegelzaal

450 jaar na zijn dood, hebben de KMSKB, die de op één na grootste verzameling schilderijen van Pieter Bruegel de Oude bewaren, deze grote renaissance meester extra in de verf gezet. In 2019 vierden de KMSKB aan de hand van verscheidende projecten dit Bruegeljaar.

De Bruegelzaal werd volledig gerenoveerd. De conservatie van de werken is nu nog efficiënter, dankzij het gebruik van « climaboxen » die de broze panelen beschermen tegen de buitenlucht.

Op vlak van de publieksbemiddeling werd er een speciaal Bruegel-familieparcours uitgetekend. “Destination Bruegel” neemt jong en oud mee op zwerftocht door het Museum, met verkenning- en doe-opdrachten bij de kunstwerken van Bruegel en zijn voorgangers.

Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Daarnaast kunnen de bezoekers Bruegels universum digitaal beleven in de immersieve “Bruegel Box”, waaraan voor deze gelegenheid twee nieuwe films over de twee wintertaferelen uit de collectie zijn toegevoegd. Er werd ook een nieuw audioparcours doorheen het Old Masters Museum uitgestippeld. Met 15 luisterpunten en een gedrukte bezoekersgids kan

iedereen de originele Bruegels, maar ook de inspiratiebronnen en navolgers van de renaissance meester [her]ontdekken. Deze audiogids is sinds oktober 2018 nu ook in het Koreaans beschikbaar, naast NL, FR, EN, DE.

Met de steun van Visit Flanders Impulsprogramma's en de Regie der Gebouwen

De 10^e verjaardag van het Magritte Museum

Sinds zijn opening in 2009, verwelkomde het Magritte Museum al meer dan 3,2 miljoen bezoekers vanuit de hele wereld. Het museum stelt de grootste verzameling werken van de beroemde Belgische surrealist tentoon, en is 10 jaar na zijn oprichting een onmiskenbaar cultureel, sociaal en economisch succes. Dankzij een innovatief publiek-privaat partnerschap, kon het Magritte Museum sinds het begin rekenen op de steun van de Magritte Foundation, ENGIE en zijn Stichting, de Regie der Gebouwen en de Belgische Staat.

Om deze 10de verjaardag te vieren, organiseerde het Magritte Museum op zondag 24 november een feestelijke dag. Naast de gratis toegang tot de rijke collectie van het museum, konden jong en oud deelnemen aan rondleidingen, schrijf- en tekenworkshops, voorstellingen en vele andere activiteiten. De KMSKB hebben op die dag een recordaantal van 7762 bezoekers ontvangen, waarvan 4110 speciaal voor de 10e verjaardag van het Magritte Museum zijn gekomen!

Het Magritte Museum heeft, met zijn sterke reputatie in binnen- en buitenland, een aanzienlijke impact op zowel de economie als de culturele diplomatie. Het Museum werkte mee aan 23 tentoonstellingen in onder meer Parijs, New York, San Francisco en Tokio. De reputatie van het Museum overtuigt steeds meer nieuwe bruikleengevers, die daardoor hun kostbare Magrittes aan de instelling toevertrouwen. In 10 jaar tijd, werden meer dan 165 nieuwe werken uitgeleend aan en tentoongesteld in het Magritte Museum!

*Onder de Hoge Bescherming van Hunne Majesteiten de Koning en de Koningin
Met de steun van ENGIE en de ENGIE Foundation*

2. De dynamische collecties

De KMSKB werken regelmatig samen met enkele van de grootste musea ter wereld. In 2019, hebben de KMSKB **aan 51 exposities deelgenomen en 169 werken uitgeleend**.

Enkele belangrijke samenwerkingen in 2019:

- **Bruegel. Once In a Lifetime** [Kunsthistorisches Museum, Wenen, 02.10.2018 > 13.01.2019]
- **Gauguin: Portraits** [National Gallery of Canada, Ottawa, 24.05.2019 > 08.09.2019; National Gallery, Londen, 07.10.2019 > 26.01.2020]
- **Degas à l'Opéra** [Musée d'Orsay, Parijs, 23.09.2019 > 19.01.2020]
- **Nicolaes Maes, Rembrandts veelzijdige leerling** [Mauritshuis, Den Haag, 17.10.2019 > 19.01.2020]

Op hun beurt, hebben de KMSKB in het kader van hun tijdelijke tentoonstellingen of binnen de permanente collecties **316 kunstwerken in bruikleen** gehad.

Deze internationale samenwerkingen dragen dus niet enkel bij tot de culturele diplomatie –met dank aan de sterke reputatie van het Belgische erfgoed in het buitenland–, maar zijn ook voor de museumbezoeker in Brussel interessant.

Verder getuigen de verschillende permanente collecties van het museum van dit dynamisme:

- De dynamische collectie van het **Fin-de-Siècle museum** biedt op regelmatige basis een rotatie van kunstwerken. Het betreft een honderdtal werken op papier, foto's, objecten en documenten die, omwille van conservatorische redenen, elke zes maanden worden gewisseld en tentoongesteld aan het publiek. Dit is mogelijk dankzij de hulp van verschillende partners, zoals het prentenkabinet en de muziekafdeling van de KBR, de verzameling 20ste-eeuwse fotografiekunst van de KMG en de archieven van De Munt.
Momenteel zijn een honderdtal kwetsbare werken en tijdelijke bruiklenen exclusief te zien tot juni 2020. Deze selectie werken plaatst de tegenstelling tussen *vrouwelijke kunstenaars / femmes fatales* & *de vrouw als object* centraal.
- Het **Magritte Museum**, dat vandaag 256 werken van René Magritte tentoonstelt, bezit eveneens een levendige en dynamische collectie. Het Magritte Museum kent jaarlijks meer dan 100 rotaties van werken (inkomende en uitgaande bruiklenen, restauraties, enz.). Zo hebben de bezoekers van het Magritte Museum in 2019 de kans gehad om 10 nieuwe werken te ontdekken die uitgeleend werden door privéverzamelaars of andere instellingen.

- Het voorbije jaar verwelkomde het **Old Masters Museum** 19 creaties van Wim Delvoye die een unieke dialoog aangingen met de oude kunst uit onze vaste collectie. Bovendien onderging niet enkel de Bruegelzaal, maar ook de Jordaenszaal een belangrijke renovatie, onder meer op vlak van belichting.

3. Het succes van de unieke tijdelijke tentoonstellingen

Na het succes van de expo **Berlin 1912-1932** – dat op 27.01.2019 eindigde –, programmeerden de KMSKB twee grote tentoonstellingen:

> **De tentoonstelling Wim Delvoye** was gewijd aan deze centrale figuur op de Belgische en internationale kunstscène. Met meer dan 70 werken – waarvan 15 nieuwe creaties – is de tentoonstelling de belangrijkste die ooit op poten werd gezet in België. Ze toont een indrukwekkend panorama van Delvoyes kunst en benadrukt zijn multidisciplinaire aspect.

Naast de iconische *Cloaca* [de machine die het spijsverteringssysteem nabootst], bracht de tentoonstelling een selectie van Delvoyes artistieke productie van de laatste twintig jaar: neogotisch ijzerwerk, getorste bronzen beelden, glas-in-loodramen, gekerfde banden, gestoffeerde varkens, gehamerde aluminium carrosserieën en koffers, marmeren bas-reliëfs... Deze – vaak monumentale – werken konden worden ontdekt langs een

dubbel parcours, elk met een zeer verschillende sfeer. Het eerste deel dompelde bezoekers onder in het donker, waaruit enkel de kunst opdook. Het tweede deel nam hen dan weer mee naar de verlichte zalen van het Old Masters Museum.

In totaal konden 102.628 bezoekers de werken van Wim Delvoye bewonderen in de tentoonstellingsruimtes en het Old Masters Museum.

Bovendien werden 15 nieuwe creaties van Wim Delvoye voor het eerst tentoongesteld: verdraaide sculpturen in dialoog met werken uit de museumcollectie, waarop zij zijn geïnspireerd; en marmeren bas-reliëfs, die naar de wereld van de videogames verwijzen.

> **De tentoonstelling Dalí & Magritte**

Negentig jaar na hun allereerste ontmoeting belicht deze tentoonstelling voor het eerst de persoonlijke, filosofische en esthetische band tussen de twee grootste iconen van het surrealisme. Aan de hand van meer dan 100 schilderijen, sculpturen, tekeningen en foto's, gaat Dalí & Magritte dieper in op hun relatie, hun wederzijdse invloed, dialoog en rivaliteit. Meer

dan 40 internationale musea en privécollecties hebben hun meesterwerken uitgeleend voor dit unieke evenement.

De expo, gewijd aan de twee grote iconen van het surrealisme, opende op 11 oktober en kent een groeiend succes. Meer dan **130.000 bezoekers** bezochten reeds de tentoonstelling, en het museum registreerde pieken van boven de 5.000 bezoekers in het weekend. Om de wens van het publiek in te willigen, is de tentoonstelling - die vaak "sold out" is - uitzonderlijk **7 dagen per week** (inclusief maandag) **geopend** sinds 23 december. Er werden ook nieuwe data voor familieactiviteiten aan het programma toegevoegd.

>> Omwille van het succes zal de tentoonstelling verlengd worden tot **16 februari 2020** <<

Instagrammers: @odetavilki @ronny.demulder.9 @petra.peeters.101

4. Uitgebreid aanbod aan activiteiten

In 2019, heeft het publiek van de KMSKB **16 tijdelijke tentoonstellingen** kunnen bezoeken en aan meer dan **220 activiteiten** kunnen deelnemen.

Er werden talrijke activiteiten georganiseerd in het kader van de tentoonstellingen: creatieve ateliers, lezingen, yogasessies, colloquia, rondleidingen, stages, enz.

Daarnaast groeiden ook nieuwe initiatieven uit tot mooie publiekstrekkingen:

"mindfulness"-sessies, het "Kunst & Mensenrechten"-parcours, de concert-bezoeken, de literaire en poëtische wandelingen, enz.

- In het kader van de 70ste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, werkten de KMSKB en Amnesty International samen een **educatief parcours rond de mensenrechten** in de museumcollecties uit.

Deze route benadert de verzameling van de Musea aan de hand van 10 belangrijke thema's die verbonden zijn met de mensenrechtenproblematiek. Elk thema verwijst naar

een of meerdere artikels van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De werken sluiten aan bij actuele thema's zoals de doodstraf, de gelijkheid van de mens, vrijheid van meningsuiting, economische en sociale rechten, de rechten van het kind, de rechten van de vrouw, vrijheid en veiligheid, asiel- en migratiebeleid, rechtspraak, en onderwijs.

- De wetenschap is vandaag overtuigd dat kunst een belangrijke bijdrage kan leveren aan het welzijn en de gezondheid van patiënten. De KMSKB organiseerden in 2019 heel wat initiatieven rond de therapeutische kracht van kunst. Het doel van het project **“Kunst en zorg in dialoog”** is om chronische zieken en andere kwetsbare doelgroepen, personen met een beperking of personen die nood hebben uit hun isolement te treden, te begeleiden en hen met kunst in contact te brengen. Op 28 februari 2019, kwamen specialisten vanuit het werkteerein aan het woord tijdens een **internationaal colloquium** in het museum dat de zorgsector en de kunstwereld bij elkaar bracht en dat toeliet ervaringen uit dit vakgebied met elkaar te delen.

- Voor het eerst in Europa werden er in een kunstmuseum, op regelmatige basis, **“mindfulness”-sessies in de nieuwe Hollandse School zalen** aangeboden. De mindfulness-sessies van de KMSKB nodigen de bezoekers uit om kunst op een bewust manier te ervaren. Deze meditatieve aanpak laat de bezoeker toe om op een intieme manier eigenaar te worden van een kunstwerk en het te ervaren als een zintuiglijke en persoonlijke ervaring. Vanuit het "slow art"-perspectief, geeft deze benadering de bezoeker de kans om even te ontsnappen aan de drukte van het alledaagse leven, om zich even af te sluiten en te heroriënteren.

- Nog een hoogtepunt afgelopen jaar was het **“Musicorum festival”** [vroeger “Het Miniemenfestival”]. Deze reeks zomerconcerten vond voor de tweede keer plaats in de KMSKB. De 14.000 muzikliefhebbers en nieuwsgierigen werden tijdens het middaguur in de zomer onthaald in het nieuwe Auditorium “490 | Philippe-Roberts Jones”.

In 2019 zetten de KMSKB ook reeds bestaande activiteiten verder, die keer op keer een groot succes kenden:

- De **yogasessies** [voor beginners of gevorderden] worden twee keer per maand georganiseerd in een tentoonstellingszaal van de KMSKB. Het museum verandert bij die gelegenheid in een bezinningsplek.

- Iedere eerste woensdag van de maand kan het publiek, als aanvulling op de gratis toegang tot de KMSKB, ook **gratis rondleidingen** [“free guides”] volgen in de verschillende deelmusea. Via een samenwerking met de UCL, kunnen studenten in de

kunstgeschiedenis actief aan dit project deelnemen en op die manier met diverse doelgroepen in contact komen ter voorbereiding van hun toekomstige beroepsleven. *[Deze activiteit is gratis dankzij de steun van de Vriendenvereniging van de Musea.]*

- Als pioniers op vlak van **activiteiten “op maat”**, bieden de KMSKB aangepaste rondleidingen aan voor blinden en slechtzienden, doven en slechthorenden en andere kwetsbare doelgroepen.

- De "**Midis de la poésie**" en de "**Midis du cinéma**" zetten hun rijke programmatie voort op dinsdag- en donderdagmiddagen in het museumauditorium. Deze formule trekt zowel trouwe bezoekers als nieuwe geïnteresseerden aan.

Bezoekersprofiel in 2019

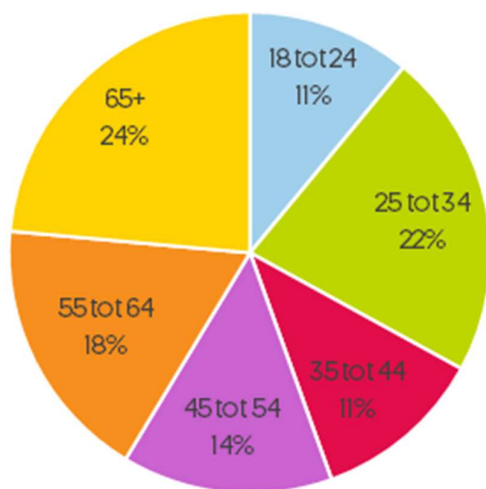
De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België trekken bezoekers aan van alle leeftijden en van alle afkomsten. Ook inhoudelijk spreken ze een breed publiek aan, zowel kunstliefhebbers, als wetenschappers.

In 2019, hebben in totaal 1.091.280 bezoekers de KMSKB bezocht. Het portret van deze bezoekers^[1], op schoolgroepen en kinderen na, wijst op een hoge opkomst van 65+'ers [24%] en 25-34-jarigen [22%]. De andere leeftijdscategorieën, van 18 tot 65+, worden in gelijke proporties gerepresenteerd.

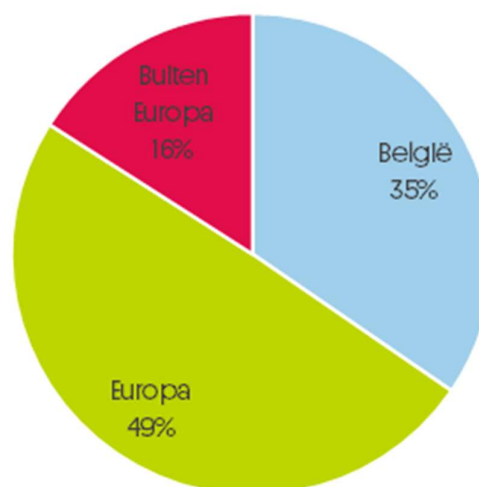
65% en dus de meerderheid van onze bezoekers is van buitenlandse afkomst (49% uit Europa, en 16% uit de rest van de wereld). De meest vertegenwoordigde landen zijn Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, de Verenigde Staten, Nederland, Japan, Rusland, Spanje en Canada.

^[1] interne enquête in de KMSKB tijdens de herfstperiode van 2019

Bezoekers: leeftijd

Bezoekers: afkomst

Social media in cijfers

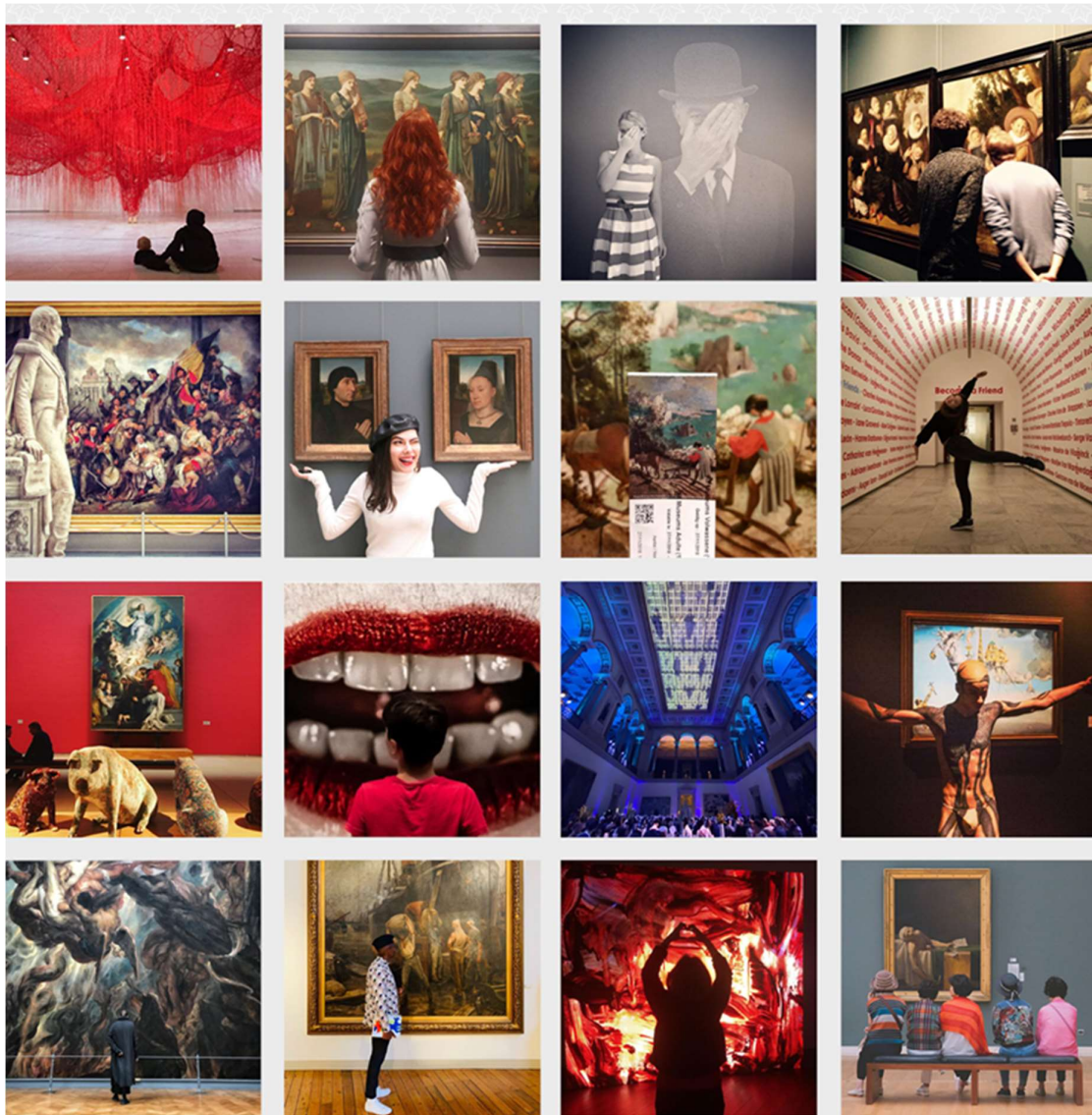
22.665 mensen volgden *Fine Arts Belgium* aan het eind van 2019;
dat zijn **3.900** nieuwe volgers; een groei van **20%**
Het evenement *EXPO / Dali & Magritte* bereikte **+1.286.000** mensen,
+82.700 lieten weten dat ze geïnteresseerd waren of gingen

10.872 mensen volgden *Fine Arts Belgium* aan het eind van 2019;
79 tweets werden in totaal **+308.100 keer** bekeken en ontlokten samen
+2.600 interacties

11.662 mensen volgden *Fine Arts Belgium* aan het eind van 2019;
dat zijn **+4.000** nieuwe volgers; een groei van **54%**
56 feed posts werden **+260.400** keer bekeken
en ontlokten **+19.400** likes en andere interacties

*Thanks to all our visitors and passionate instagrammers
 for the shared emotions in 2019 #fineartsbelgium*

*Merci à tous nos visiteurs et instagrammeurs passionnés
 pour leurs émotions partagées #fineartsbelgium en 2019*

*Dank aan al onze bezoekers en enthousiaste instagrammers
 om hun belevingen uit 2019 met ons te delen #fineartsbelgium*

@kunstfanaatjes @moonchildhel @mhraymond @ammsirada @leslie.laureys @elenaamitu @_leemember
 @mettementing @coisverbeke @vln3__ @omalingue @dimitra_kagioglou @elcretino
 @mutoniartist @danielle_dvc_art @aris.setya

Perspectieven voor 2020

Een selectie van enkele opkomende projecten in 2020:

- Tentoonstellingen 27.03.2020 > 16.08.2020
 - *Sean Scully*
 - *Anish Kapoor*
- Tentoonstellingen 16.10.2020 > 17.01.2020
 - *AI WEIWEI*
 - *RAFAËL*
 - *As real as fiction. Imaging Taiwan*
 - *Chen Chieh-Jen*
- Andere belangrijke evenementen:
 - 50^e verjaardag van de Vriendenvereniging van het Museum (*Become A Friend*)
 - 50^e verjaardag van de dienst Publieksbemiddeling van de KMSKB
 - 20^e verjaardag van de dienst Digitaal Museum van de KMSKB
 - “Kunst & Mensenrechten”: educatieve parcours worden aan schoolgroepen, groepen volwassenen en individuele bezoekers aangeboden. *I.s.m. Amnesty International, met de steun van Become A Friend*

Verbatims

“Het recordcijfer van bijna 1,1 miljoen bezoekers is zonder twijfel gelinkt aan de rijkdom van ons erfgoed en doorslaggevende initiatieven zoals het Bruegeljaar, “Dutch Spring” en de 10e verjaardag van het Magritte Museum. Het is eveneens het resultaat van de succesvolle tijdelijke tentoonstellingen die, gaande van *Dali & Magritte* tot *Wim Delvoye*, moderne en hedendaagse kunst in de kijker zetten.”

“Dit uitzonderlijke bezoekersaantal getuigt van de dynamische rol van een museum van internationaal niveau en draagt bij tot de toeristische ontwikkeling van een stad als Brussel die zowel op regionaal, federaal, als op Europees niveau een hoofdstad is.”

“Meer dan één miljoen bezoekers veronderstelt een enorme inzet van het personeel, gaande van de waardering van de collecties, tot het onthaal van het diverse publiek. Ik ben een trotse directeur en fier op de meer dan 200 jaar oude instelling die blijft evolueren.”

Michel DRAGUET, algemeen directeur van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België